

Roger Abrahams

**Een maand in
MANAGUAY**

2024 Prometheus Amsterdam

© 2024 Roger Abrahams
Omslagontwerp Prometheus
Omslagbeeld Erik Kriek
Foto auteur Jeanette Huisman
Kaart binnenkant omslag Marijke Reer
Zetwerk Elgraphic
www.uitgeverijprometheus.nl
ISBN 978 90 446 5486 8

Het orkest speelde hoempamuziek. Terwijl de muzikanten zich in het zweet werkten op hun trompetten en accordeons, stapte ik met gespeelde kalmte over het gras. Het getetter maakte mijn hoofdpijn erger, dus ik wilde zo ver mogelijk van de kiosk vandaan. Dorst. Bij de bar sloeg ik mijn hand op de toog, die rechtstreeks uit een boomstam leek te komen – zo'n plank van onbewerkt hout met een zichtbare nerf en een grillig lopende rand waar de schors nog aan zat. Mijn andere hand stak ik in de lucht, in de richting van de kelner: twee pils graag. Hijgend kwam Jens naast me staan. Mijn nieuwe vriend had me amper bij kunnen houden. Hij grabbelde in zijn broekzak en legde zwijgend een paar bankbiljetten op de toonbank. Toen draaide hij zich om, leunde met zijn rug tegen het hout en kneep zijn ogen halfdicht in de brandende zon. Ik deed hetzelfde.

‘Jemig,’ zei Jens. Druppels zweet rolden langs zijn pafferige wangen naar beneden. Hij ademde langzaam uit. ‘Ik woon hier nou al een paar jaar, maar mij hebben ze nog nóóit in de bak gegoid.’

Ik haalde mijn schouders op en probeerde een zekere nonchalance in mijn stem te leggen.

‘Het was een misverstand, zeiden ze. Ze hebben hun excuses aangeboden omdat het zo niet had mogen lopen.’

Ik bagatelliseerde, want de herinnering aan die verhoorkamer wilde ik zo snel mogelijk kwijt. Mijn tijd hier was beperkt en ik was niet van plan om de resterende dagen te verpesten door er nog eens te belanden. De knop omzetten, dat was het devies.

‘Wat is dit eigenlijk voor festival?’

Jens trok zijn wenkbrauwen omhoog. ‘Een Dúits festival, Stef.’

Het grasveld, feitelijk de tuin van het aanpalende café, lag midden in de stad en werd omzoomd door woonblokken en andersoortige bebouwing. Her en der waren barretjes en eettentjes neergezet, met geschilderde façades die deden voorkomen dat het om vakwerkhuisen ging. Op het gras stonden honderden mannen en vrouwen zichzelf te vermaken, of anders zaten ze wel aan de vele lange tafels met houten banken zonder leuning. Door de mensenzee laveerden serveersters die pullen bier hanteerden, vol of leeg en met het grootste gemak, soms wel vijf stuks aan één hand. Ze waren in Beierse dirndljurken gestoken en hadden de stof soms zo strak aangespannen dat hun blanke boezems eruit leken te knappen. Op een podiumpje zong een man met een truckerssnor in een rood-wit dansmarietjespak de Keulse versie van ‘Viva Hollandia’.

‘Ah, pils,’ zei Jens.

Een kelner, gekleed in lederhose, een rood-wit geblokt hemd en met een jagershoedje op, zette met een klap twee reusachtige glazen op de plank. Liters. Had hij die vingers van mij geïnterpreteerd als een dubbele bestelling?

‘*Señor!*’ riep ik.

De kelner, die het geld van de bar had gegrist en wilde weglopen, draaide zich om. Ik wees op de pullen. ‘Deze zijn niet goed,’ zei ik in het Spaans. ‘Dit zijn liters.’

De kelner fronste de wenkbrauwen. ‘*Sí,*’ reageerde hij met een spottende grijns. ‘*Litros.* Voor echte mannen.’

Jens pakte een van de glazen beet. ‘Ja man,’ zei hij. ‘Dit is Duitsland in de Andes. In de rest van Managuay vinden ze een halve normaal, hier schenken ze een liter. *Zum Wohl.*’ Hij nam een straffe slok.

Op mijn glas, voorzien van ronde kuiltjes, zag ik het logo van de brouwerij. REICHSSICHERHEITSHAUPTAMTSBRÄU stond er, boven de afbeelding van een zwarte adelaar. Eronder: NACH DEM REINHEITSGEBOT VON 1945.

‘Je moet dit zien als een oktoberfeest, Stef,’ legde Jens uit. ‘Maar dan van vroeger.’

We tikten de glazen tegen elkaar. Nadat ik een slok had genomen, keek ik nog eens naar de gasten in deze biertuin waar Jens me mee naartoe had genomen. Ik constateerde dat alle mannen in legeruniform gestoken waren, met uitzondering van het bedienend personeel. Zwart, bruin en groen, met petten in dezelfde kleur, het gros voorzien van een zilveren arend. De militairen droegen hoge, glimmende laarzen. De overgrote meerderheid was blond. Het leek wel... *Soldaat van Oranje. The Dirty Dozen. Inglourious Basterds.* Oftewel: de Tweede Wereldoorlog.

‘Jens.’ Ik schroefde mijn volume terug. ‘Zijn dit... nazi’s?’

De correspondent bracht een wijsvinger naar zijn lippen. ‘Zeg dat niet.’ De vinger schoof een stukje op, om een streep bierschuim van Jens’ bovenlip te vegen. ‘Geen nazi’s. Wel hun kinderen. Je weet dat na de val van het Derde Rijk tienduizenden nationaalsocialisten naar Zuid-Amerika zijn gevlucht. Vooral naar Argentinië, maar ook naar Managuay. Ze werden als broeders onthaald, mochten in alle vrijheid kolonies stichten en hun cultuur beleven. Compleet met fascistisch gedachtegoed, nazivlaggen en andere propaganda. Vandaar dat hier in Mataquintos al decennia een *Deutsches Viertel* bestaat.’

‘Deutsches Viertel?’

‘De wijk van de Duitse gemeenschap. Het *Barrio Alemán*. Omdat de eerste nazi’s na hun oversteek in de hoofdstad gingen wonen. Je hebt hier dan ook een Himmlerstrasse en een

Führerplatz en zo. Er wonen nog steeds Duitsers. Ze onderhouden goede contacten met het regime van generaal Jamón. Hun kroeg, hét café van de Duitse wijk, heeft dit festival georganiseerd. Was je daar nog niet geweest?’

‘Waar?’

‘In de kroeg. Bierstube Lebensraum.’

Ik schudde mijn hoofd.

‘Aan de Von Ribbentropp-Allee, die boulevard die we zijn overgestoken. Leuke tent, op zich.’

Jens nam weer een slok. Ik probeerde zijn verhaal te verwerken, maar dat lukte niet helemaal. Mijn hoofd, dat toch al niet helder was, kreeg nu ook nog eens een sloot bier te verstouwen. Ondertussen bleef de zon ongenadig branden en begon het gewicht van die pul me te irriteren. Ik bracht het allemachtig zware ding over naar mijn andere hand. Het orkest was intussen overgeschakeld op marsmuziek – of Duitse legerschlagers, ik wist het niet. De muziekkiosk deed me denken aan het exemplaar dat in park Lepelenburg in Utrecht stond. Bij een eettentje steeg het bulderende gelach op van een paar mannen, van wie er een zijn braadworst in het gras had laten vallen. Een stuk daarachter, waar het weiland eindigde en een appartementencomplex begon, onderscheidde ik een wachtershuisje dat de officiële entree tot het festival markeerde. Blijkbaar hadden wij van een illegale zijingang gebruikgemaakt. Een constante stroom mensen passeerde de slagboom die naast het huisje stond. Nog meer mannen in uniform. Ze zagen er niet allemaal even Arisch uit, viel me op. Op een paar blonde koppen na was iedereen zwartharig. Sommige bezoekers hadden een uitgesproken Zuid-Amerikaanse, bruine teint. Plots was het alsof een koude hand zich om mijn hart sloot.

‘Jens,’ mompelde ik.

De correspondent boog zich naar voren. ‘Wat?’

Ik draaide me naar hem om, met mijn rug naar de slagboom, en zei op zachte toon: ‘Die mensen die nu binnenkomen. Luitenant-kolonel López.’

‘Hè? Die officier van de veiligheidsdienst?’

‘Bij het wachtershuisje.’

Jens tuurde over mijn schouder. ‘Ik weet niet hoe hij eruit ziet.’

Voorzichtig draaide ik mijn hoofd. Ik probeerde de gezichten te scannen van de binnenwandelende festivalgangers, die met elkaar keuvelend het gras op stapten. Ergens tussen hen in had ik net gedacht de man te herkennen die, in de krochten van een reusachtig gebouw in de hoofdstad dat ik nooit meer zou kunnen terugvinden, verantwoordelijk was geweest voor de akeligste uren van mijn leven. En toen keek ik hem recht in het gezicht. López herkende me. Meteen. Ik zette mijn bierpul op de bar en begon te lopen. Langs de toog, de mensenmassa in.

‘Stef!’ hoorde ik Jens sissen.

Ik beende door, zonder te kijken waar ik heen ging. Ik snelde langs lichamen, schampte gevechtsinsignes, militaire onderscheidingen, door witte stof ingesnoerde borsten. Wapenstokken tikten tegen mijn dijen. Ik stuitte op een Duitse herder, die maakte dat ik in een reflex opzijsprong en frontaal botste op een man met een pul bier. Hoog sloeg de drank uit het glas, om neer te plenzen op zijn groene jasje. De hond bij onze voeten werd nat en maakte jankend dat hij wegkwam.

‘*Na sowas!*’

De man, een roomblanke vijftiger met witte bakkebaarden, blikte verbaasd naar de donkere vlek op zijn borst. Daarna keek hij naar mij.

‘*Entschuldigung,*’ zei Jens, die naast me in het gras verscheen. Met zijn vuist in mijn onderrug duwde hij me verder. Na een meter of tien stopte hij en greep me vast. ‘Waar ga je heen?’

‘Weg,’ antwoordde ik.

‘Je moet je niet raar gedragen in dit land. Dan val je op.’

Ik registreerde amper wat hij zei. Mijn ogen schoten van de slagboom naar de plek waar Jens en ik zojuist hadden gestaan. Aan de houten toog ontdekte ik nu López, pratend met

een andere militair. Die was iets groter dan hij en droeg een bruine baard. Kapitein Reyes. Een gevoel van paniek welde in me op. Reyes keek om zich heen, en één tel lang kruiste zijn blik die van mij. Hij stootte López aan.

Ik begon me weer langs de mensen te wurmen. Sprinten wilde ik, al was dat onmogelijk, en hoewel ik ook wel snapte dat Jens gelijk had met zijn opmerking over opvallen, kon mijn desintegrerende brein zich daar niet aan houden. Ik drong langs mannen, vrouwen en kinderen, zo snel als het ging, tot het geluid van muziek steeds harder werd en ik bij een paviljoen arriveerde. Het was een podium waar geen hoempaorkest speelde, maar strijkers en blazers op stoelen, met voor hen een man in een zwart rokkostuum die in een microfoon stond te zingen. De ronde bühne was aan één kant afgedekt met een geel zeil, als een halfopen tent. Haastig liep ik door naar de afgesloten kant. Het festival hield hier op, het gras ging over in de bebouwde kom. Een enkele militair wandelde langs met een kroes bier, maar bars of podia waren er niet meer. Ik rukte aan de onderkant van het zeil en trok het omhoog. Snel viel ik op mijn knieën en tiggerde op mijn ellebogen tot onder de houten planken van het podium. Ik bleef liggen, hijgend. Het gele zeildoek filterde het licht, de geur van warm gras drong in mijn neusgaten, gedempte muziek klonk van boven.

Het zeildoek kraakte.

‘Godverdegodver.’

Jens sleepte zich met zijn grote lichaam over de grond en kwam naast me liggen. Hij steunde. ‘Weet je zeker dat het López is?’

Ik knikte. ‘Honderd procent.’

Jens schudde zijn hoofd. ‘Wat móet hij van je?’

Ervoor

‘**D**oet-ie ’t?’
Van achter de oude beeldbuistelevisie keek Maarten me vragend aan. Ik schudde mijn hoofd. Ondanks zijn gesjor aan de kabels trok een onophoudelijke sneeuwbus over het scherm. Maarten trok en duwde. Daar sprong het tv’tje eindelijk op zwart.

‘We zijn er!’ riep hij. ‘Oké Beckers, wat gaat het worden: de *1-2-3-show* of de *Showbizzquiz*?’

We bevonden ons in de keuken van mijn studentenhuus, een tienpersoonsappartement in de bloemkoolwijk Utrecht-Lunetten. Maarten, die medische biologie studeerde, was hier een halfjaar geleden komen wonen. We hadden elkaar al vrij snel gevonden in een voorliefde voor camp en kitsch, met name op het gebied van televisie, en waren de traditie gestart om bij familie oude vhs-bandjes op te duikelen en af te spelen op de videorecorder die eerdere generaties huisbewoners hadden achtergelaten onder de televisie van onze woonkeuken. Deze wekelijkse dinsdagmiddagssessies waren een prettig ritueel geworden. Gezeten op de verschoten, bruinleren bank wachtte ik totdat Maarten zou starten met zijn verkooppraatje van de twee opties.

‘Feitelijk is het een onmogelijke keuze tussen twee grootheden uit de Nederlandse televisiegeschiedenis: Rudi Carrell en Ron Brandsteder,’ begon Maarten. ‘Carrell, de brutale rauwdouwer uit Alkmaar met de grote kuif, die eigenlijk Rudolf Kesselaar heette. Via het Eurovisie Songfestival en een Zilveren Roos van Montreux belandde hij in Duitsland, waar hij vanaf de jaren zeventig uitgroeide tot een absolute televisielegende en een boegbeeld van Nederland. En van Duits met een stevig accent, natuurlijk. Af en toe kwam hij terug naar ons land voor een klusje, zoals de *1-2-3-show*.’ Maarten draaide aan een van de opgekrulde punten van zijn rode, negentiende-eeuwse snor. ‘Of toch Brandsteder? De gebronsde, bevoorrechte bal uit Bussum die cabaretier wilde worden, maar de weg naar het entertainment pas insloeg nadat hij in 1978 door Ivo Niehe was ontdekt op elektronicabeurs Firato? Decennialang zou hij figureren in de onrustige dromen van menig huisvrouw – ook van jouw moeder, waarschijnlijk – dankzij de presentatie van grote zaterdagavondshows. De *Showbizzquiz* en *Ron’s Honeymoonquiz* zijn de bekendste.’

Ik stak mijn handen in de lucht. ‘Ik weet het niet, man. Die programma’s zijn allebei van voor mijn tijd. Doe maar de *1-2-3-show*.’

‘Een uitstekende keus. Hoelang heb je?’ Maarten knipoogde: ‘Ik weet dat je hecht aan structuur.’

‘Dertig minuten,’ antwoordde ik. ‘Dan moet ik naar college.’ Hoe geweldig vaste rituelen ook waren, ik had ook nog een studie.

‘Dan gaan we rappoklappo beginnen,’ reageerde Maarten. Hij schoof een van de twee vhs-banden in de videorecorder en haalde een pijpje pils uit de koelkast. ‘Biertje?’

Ik schudde mijn hoofd. Alcohol vóór zes uur ’s avonds was een slecht idee. Maarten kwam naast me zitten.

‘Zang en dans?’ vroeg ik.

‘Gast!’ Haastig slikte Maarten een slok bier weg. ‘Rudi Carrell? Natuurlijk! In die tijd deden de presentatoren alles zelf.’

Op het scherm verscheen een korrelige rechthoek in 4:3-formaat. Een geelwitte wolk veranderde langzaam in iets wat eruitzag als een stadsplein in het oude Rome. Rechts een gebouw met een zuilengalerij ervoor. Links een paar zuilen met een dak erop. Ertussenin stond een pilaar met een gouden beeld. Allemaal bordkarton, want het was studiowerk, dat zag je zo. Centraal op de vloer lag een cirkelvormig mozaïek met een portret van een man, met daaromheen het woord CAESAR. Opeens klonk een showorkest. Van achter de decorstukken kwamen dansers naar voren gesneld, in Romeinse kostuums. De vrouwen droegen korte rokjes en een bovenstukje, de mannen witte toga's of slappe harnessen van textiel uit de feestwinkel, sommigen met een muts met pronkveren op het hoofd of een schuimrubberen zwaard in de hand. Dwars door dit choreografische geweld kwam Rudi Carrell op. Applaus vanuit de studiozaal. Hij droeg als enige een pak en een rode stropdas, daarmee alle anderen op de bühne definitief tot sneue amateurtoneelspelers reducerend.

'Baas,' zei ik. Maarten knikte.

Carrell begon aan zijn openingslied. 'Welkom, mensen, in het oude Rome / waarvandaan de grote keizers komen / Het Colosseum, olijven en wijn / ik zou hier wel altijd willen zijn...' Daarna werd een echtpaar binnengebracht, in draagstoelen, meegevoerd door een viertal halfblote krachtpatsers met spieren die glansden van de olie. Het echtpaar bestond uit Gewone Mensen. Ze waren net naar de kapper geweest, hadden hun zondagse kleding aan en het viel op dat hun tanden nogal rommelig in hun gebit stonden – dat kon nog, in de jaren tachtig. Twee echtparen volgden, en een strijd ontbrandde in verschillende spelletjes, zoals het raden van oude Romeinse beroepen en verkleed acteren in een toneelstukje. Ook waren er stunts (een Romein die met zijn handen een spijker door een eind hout sloeg) en sketches (allemaal met Piet Bambergen, die onder meer een gladiator speelde). Af en toe onderbrak een vrouw met hoog opgestoken haar en een roze toga het spel om